

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «КРИМІНАЛІСТИКА»

ТЕМА:
ТАКТИКА ДОПИТУ

Розробник:

**доцент кафедри криміналістики та
судової медицини НАВС**

к.ю.н., доцент

Вакулик Ольга Олексіївна

ПЛАН

- ▣ Загальні положення допиту
- ▣ Підготовка до допиту
- ▣ Робочий етап допиту
- ▣ Фіксація ходу і результатів допиту
- ▣ Тактика одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОПИТУ

ДОПИТ

- це слідча (розшукова) дія, змістом якої є одержання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення.

Надходить до допитуваного (сприйняття ним певних явищ або предметів)

запам'ятовується

відтворюється і передається слідчому

процес передачі інформації про розслідуване кримінальне правопорушення

ПРЕДМЕТ ДОПИТУ

коло обставин, які слідчий має намір з'ясувати

пов'язані із подією кримінального правопорушення (час, місце, спосіб та інші обставини вчинення кримінального правопорушення)

щодо винуватості підозрюваного (форми вини, мотиву і мети вчинення кримінального правопорушення);

щодо виду і розміру шкоди, завданої кримінальним правопорушенням, а також розміру процесуальних витрат;

щодо обставин, які впливають на тяжкість кримінального правопорушення, характеризують особу підозрюваного, обтяжують чи пом'якшують покарання, які виключають кримінальну відповідальність, є підставою закриття справи;

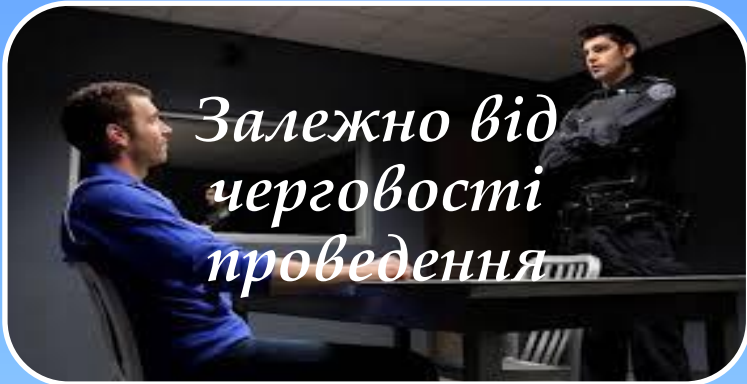

щодо обставин, що є підставою для звільнення від кримінальної відповідальності або покарання;

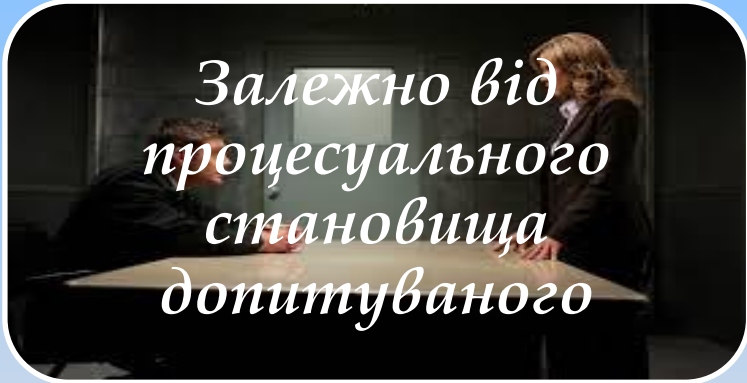
щодо будь-яких інших даних, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення.

Види допиту

Залежно від черговості проведення

- первинний допит
- додатковий допит

Залежно від процесуального становища допитуваного

- свідка; потерпілого; підозрюваного; обвинуваченого;
- експерта (на стадії судового розгляду)

Особливий вид

- одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (ч. 9 ст. 224 КПК України)

Загальні положення допиту:

мета допиту – це отримання (збирання) доказів або перевірка вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні;

Підстави допиту: **правові** (сукупність передбачених КПК України умов, що дають право слідчому, прокурору, суду проводити допит); **фактичні** (наявність достатніх відомостей, що обґрунтовують для слідчого, прокурора, суду необхідність проведення допиту в інтересах встановлення обставин кримінального провадження);

проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати. Кожний свідок допитується окремо, без присутності інших свідків;

забезпечення присутності адвоката, законного представника тощо, під час допиту осіб, чиї права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені;

Загальні положення допиту:

перед допитом після встановлення особи допитуваного, роз'яснюються його права, а також порядок проведення допиту. У разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за дачу завідомо неправдивих показань, а потерпілий – за дачу завідомо неправдивих показань;

заборонено проводити допит у нічний час (з 22 до 6 години), за винятком невідкладних випадків, коли затримка в його проведенні може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі підозрюваного;

забезпечення безпеки учасників допиту, нерозголошення конфіденційної інформації, захисту особистого життя людини;

заборона застосування будь-яких дій, що принижують честь і гідність особи, не передбачених законом засобів примусового характеру;

Загальні положення допиту:

допит не може продовжуватися без перерви понад дві години, а в цілому – понад вісім годин на день (ч. 2 ст. 224 КПК); допит малолітньої або неповнолітньої особи не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом – понад дві години на день (ч. 2 ст. 226 КПК);

обов'язкове залучення спеціалістів у передбачених випадках: участь педагога, психолога або лікаря під час допиту за участю малолітньої або неповнолітньої особи (ч. 1 ст. 227 КПК); перекладача (ст. 68 КПК). В інших випадках проведення допиту із залученням спеціаліста відбувається на розсуд слідчого;

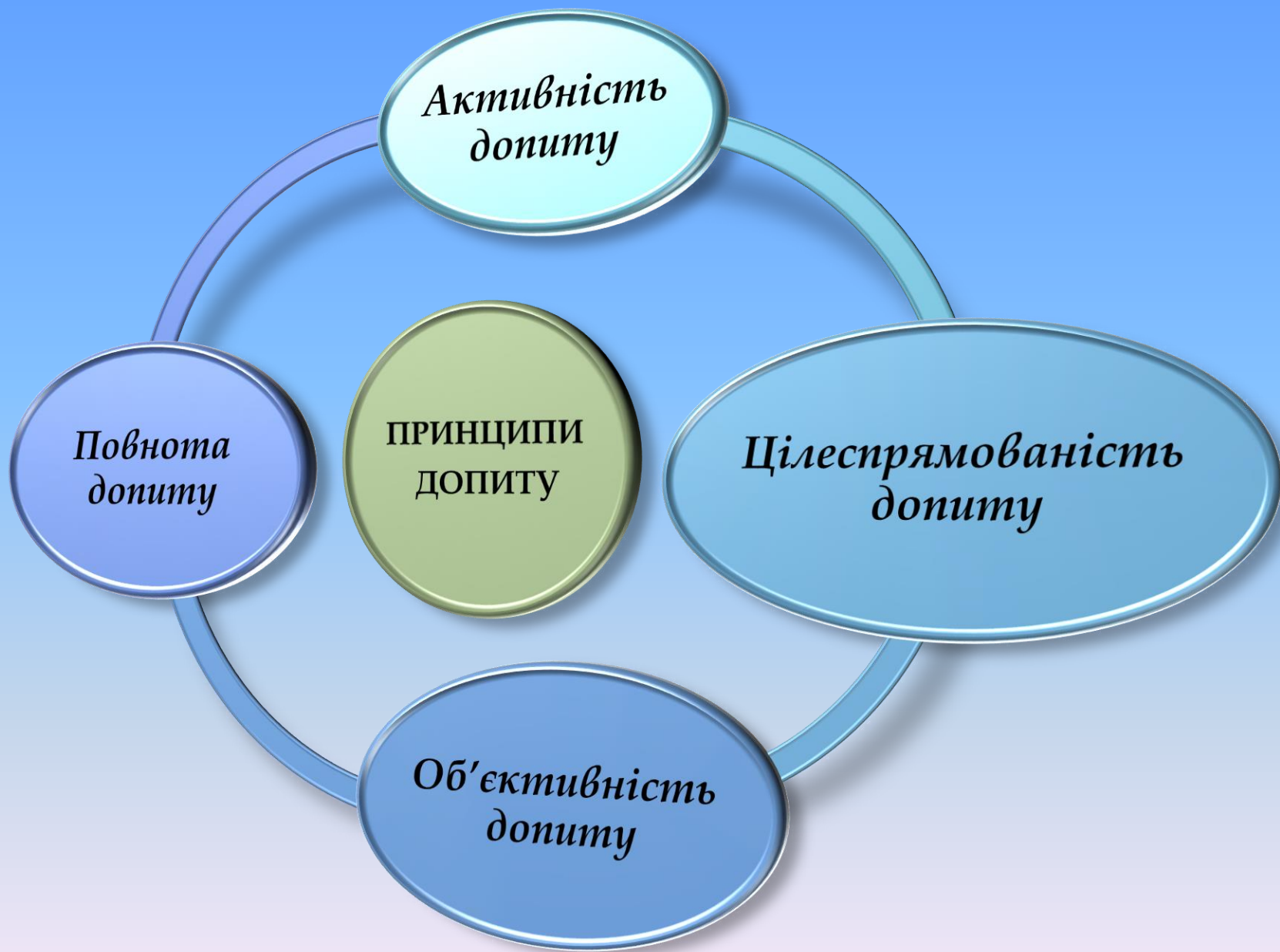

застосування під час допиту технічних засобів (фотозйомки, аудіо- та/або відеозапису), а також їх нових видів (допит у режимі відеоконференції при трансляції з іншого приміщення (ст. 232 КПК).

Загальні положення допиту:

- під час допиту, особа має право використовувати документи, нотатки;
- допитувана особа має право викласти свої показання власноручно, після чого їй можуть бути поставлені додаткові запитання;
- особа має право не відповідати на запитання з приводу тих обставин, щодо надання яких є пряма заборона у законі або які можуть стати підставою для підозри, обвинувачення у вчиненні нею, близькими родичами чи членами її сім'ї кримінального правопорушення, а також щодо службових осіб, які виконують негласні слідчі (розшукові) дії, та осіб, які конфіденційно співпрацюють із органами досудового розслідування;

2. ПІДГОТОВКА ДО ДОПИТУ

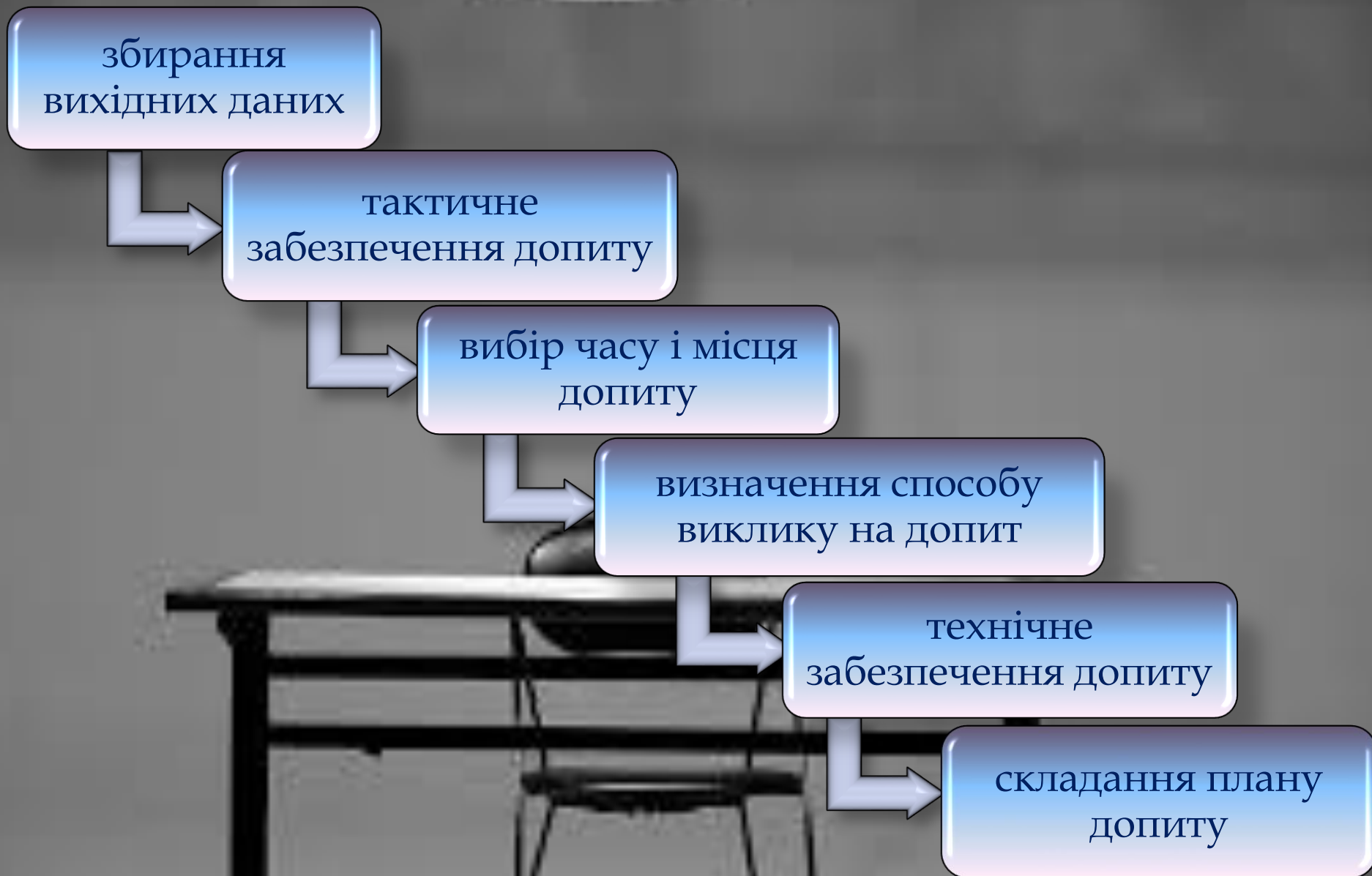
1. Підготовчий

*Етапи
проведення
допиту:*

2. Робочий

3. Заклучний

Підготовка до допиту включає:

Класифікація запитань:

Доповнюючі

- запитання ставляться з метою усунення «прогалин» в отриманих показаннях

Уточнюючі

- запитання можуть бути поставлені для конкретизації отриманих відомостей

Нагадуючі

- запитання мають на меті поживлення пам'яті допитуваного за рахунок асоціативних зв'язків

Контрольні

- запитання ставляться з метою перевірки отриманих показань або одержання даних для такої перевірки

Викриваючі

- питання покликані викрити неправду в показаннях допитуваного, очевидну для слідчого

Підготовка до проведення допиту включає в себе три основних елементи:

організаційний

- забезпечення раціонального проведення допиту (раціональне використання бюджету часу і можливостей слідчого – сьогодні, завтра, зранку, ввечері, одному або з помічником, які використати технічні засоби і т.п.)

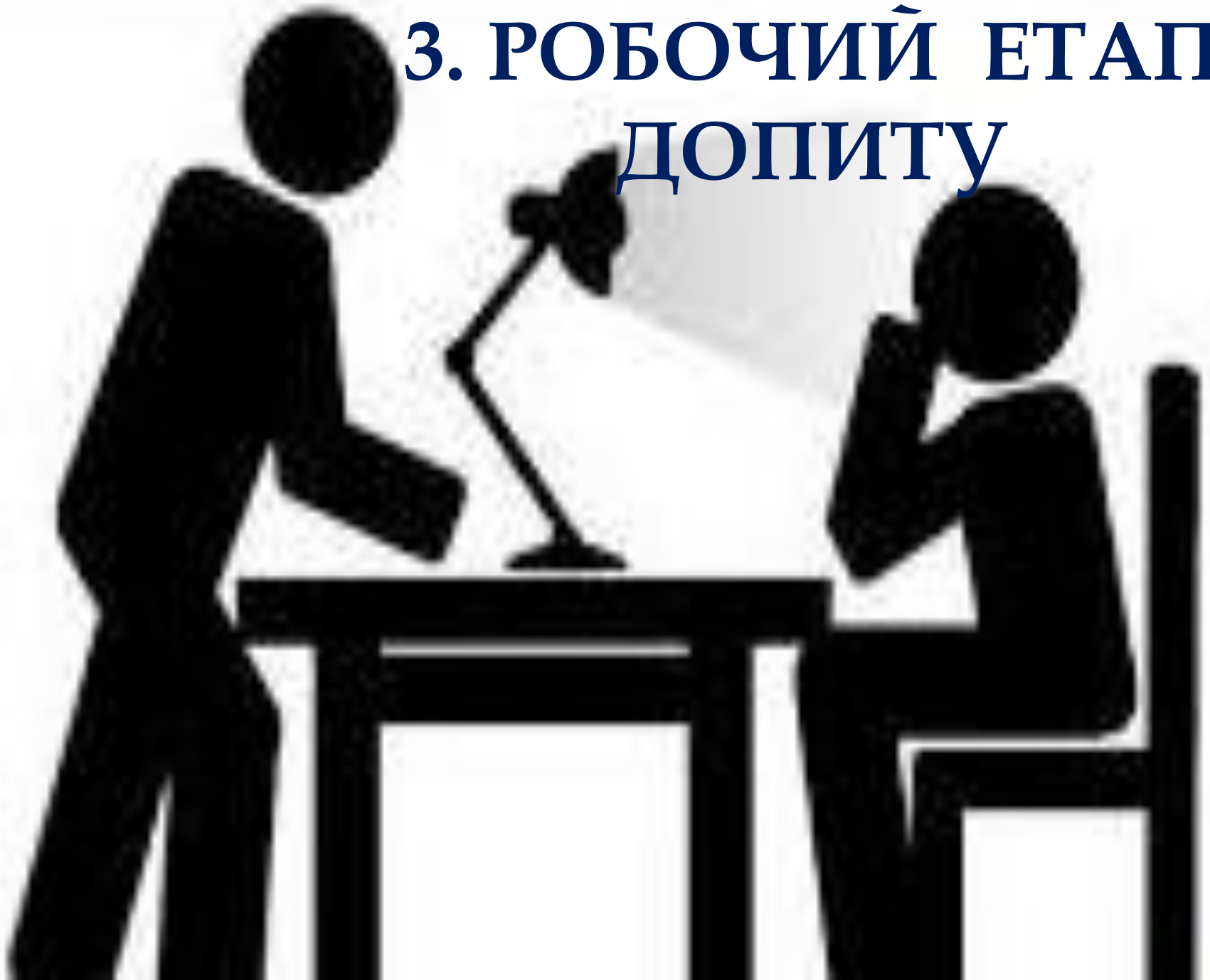
змістовний

- визначення повноти і взаємозв'язку обставин, що підлягають встановленню

тактичний

- встановлення засобів і прийомів вирішення завдань (кого допитати раніше, яку інформацію необхідно зібрати, перевірити для викриття неправди, який рівень «готовності» допитуваного для реалізації намічених тактичних прийомів)

3. РОБОЧИЙ ЕТАП ДОПИТУ

Робочий етап
допиту:

1.
Встановлення
психологічного
контакту

2.
Вільна
розповідь

3.
Постановка
запитань

4.
Ознайомлення
допитуваного з
протоколом і
записом показань

1. ВСТАНОВЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ

Впливають: обстановка допиту, манера поведінки слідчого, уміння володіти собою, тон, зовнішній вигляд

виявити підкреслене чуйне, уважне, поважне ставлення до допитуваного, спокій і врівноваженість при звертанні до нього

виразити потерпілому співчуття і розуміння

провести бесіду на другорядну, нейтральну тему; докладно розпитати про спосіб життя, зв'язки, захоплення, коло інтересів тощо

допомогти порадою

з'ясувати мотиви, через які допитуваний відмовляється давати показання, спробувати подолати їх

2. ВІЛЬНА РОЗПОВІДЬ

викладенні особою відомих їй фактів у тій послідовності, яку їй рекомендує слідчий або яку вона обирає сама.

Чому необхідний?

виклад допитуваним тих або інших відомостей у зручній для нього послідовності полегшує їх пригадування, сприяє більш повному відтворенню

слідчий не завжди уявляє собі, якими даними й в якому обсязі володіє допитуваний. він може повідомити важливу інформацію, про яку слідчий не припустив

допомагає слідчому скласти більш повне і правильне уявлення про взаємини допитуваного з іншими особами з провадження у обрану ним лінію поведінки, про ступінь його фактичної поінформованості

3. ПОСТАНОВКА ЗАПИТАНЬ

ДОПОВНЮЄ

допомагає
допитуваному
у пригадати
забуте

уточнює
отримані
показання,

*слідчий
шляхом
постановки
питань*

одержує
контрольні дані,
необхідні для
перевірки
показань,

встановлює
факти, що не
повідомлялися
під час вільної
розповіді

**З метою поживлення пам'яті
допитуваного застосовуються
наступні тактичні прийоми допиту**

*Допит з використанням
асоціативних зв'язків.*

Допит на місці події.

*Додатковий допит по
обмеженому колу
обставин.*

Тактичні прийоми викриття неправди

Прийоми емоційного впливу:

На свідка і потерпілого:

- переконання в неправильності зайнятої позиції;
- роз'яснення шкідливих наслідків;
- вплив на позитивні сторони допитуваного і т.п.

На підозрюваного:

- спонукання покаятися і щиросердно зізнатися;
- використання антипатії до кого-небудь зі співучасників і т.п.

Прийоми логічного впливу (демонстрація невідповідності показань дійсності)

- пред'явлення доказів, що спростовують показання;
- логічний аналіз протиріч, що містяться в показаннях;
- логічний аналіз протиріч між інтересами допитуваного і його співучасників;
- роз'яснення безглуздості зайнятої позиції

Тактичні комбінації (створення ситуації, щодо неправильної оцінки допитуваним, що викриває його)

- прийоми, які переслідують мету приховати від допитуваного поінформованість слідчого про ті або інші обставини провадження;
- прийоми, спрямовані на створення ситуації, під час якої допитуваний допускає обмову;
- метод непрямого допиту, який полягає в постановці запитань, другорядних з погляду допитуваного, але фактично маскуючих головне питання і т.п.

A photograph of a desk setup. On the left, a large black monitor is partially visible. In the center, a black network switch sits on the desk. To its right, a silver laptop is open. Several blue Ethernet cables are plugged into the switch and are scattered on the desk surface. A black microphone on a stand is positioned behind the laptop. The desk is made of dark wood, and a wooden chair is visible in the background.

**4. ФІКСАЦІЯ ХОДУ І
РЕЗУЛЬТАТІВ ДОПИТУ**

Слідчі (розшукові) можуть фіксуватися (ст. 103 КПК України) :

1) у протоколі;

2) на носії інформації, на якому за допомогою технічних засобів зафіксовані процесуальні дії;

3) у журналі судового засідання.

ПРОТОКОЛ ДОПИТУ

основний засіб фіксації ходу і результатів допиту (ст. 104 КПК України)

ВСТУПНА

ОПИСОВА

ЗАКЛЮЧНА

ПРОТОКОЛ
допиту свідка

«...»
... о «...» ГОД. «...» ХВ.
... о «...» ГОД. «...» ХВ.

(слідчий, посада, найменування органу, ініціали, прізвище)
дувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Є
ру досудових розслідувань за №... від «...»
/ у приміщенні
присутності осіб, яким роз'яснені вимоги ч. 3 ст. 66 КПК України про
ов'язок не розголошувати відомості щодо проведеної процесуальної

(їх прізвище, ім'я, по-батькові, дата народження та місце проживання, підпис)
яким заздалегідь повідомлено про застосування технічних засобів фіксації,
умови та порядок їх використання:
(характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються
при проведенні цієї процесуальної дії, підписи осіб)

з дотриманням вимог статей 65, 66, 95, 104, 106, 223, 224 КПК України, допита
к свідка:
Прізвище, ім'я та по батькові
Дата та місце народження
Національність
Громадянство
Міста
... роботи (навчання)
... яття та посада
... хивання (реєстрації)
... том (якої Ради)

Протокол допиту складається з трьох частин:

вступної

- місце та час проведення допиту; особу, яка проводить допит; у разі допиті свідка і потерпілого – відмітку про попередження про кримінальну відповідальність за відмову від дачі показань (тільки свідка) і за дачу неправдивих показань; про застосування технічних засобів фіксації і їх характеристику та носіїв інформації, умови та порядок їх використання;

описової

- інформацію про послідовність дій учасників; відомості, викладені під час вільної розповіді допитуваного; поставлені запитання та його відповіді;

заключної

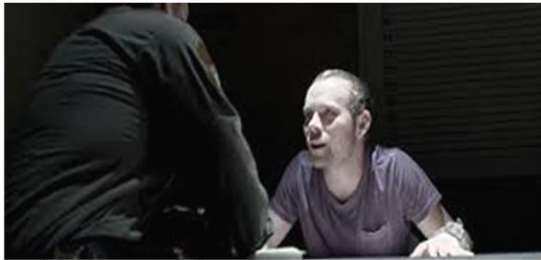
- спосіб ознайомлення учасників допиту зі змістом протоколу; зауваження і доповнення до письмового протоколу з боку учасників допиту; підписи учасників допиту.

5. ТАКТИКА ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ВЖЕ ДОПИТАНИХ ОСІБ

Одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб

слідча (розшукова) дія, вид допиту, що полягає у допиті по черзі у присутності один одного двох чи більше вже допитаних за однаковими обставинами кримінального провадження осіб, аналізі й безперервному порівнянні (співставленні) показань для з'ясування причин розбіжностей у їх показаннях з метою перевірки отриманих доказів у кримінальному провадженні.

особи повинні бути заздалегідь допитані

Вимоги:

згідно з протоколами допитів, їх показання мають розбіжності

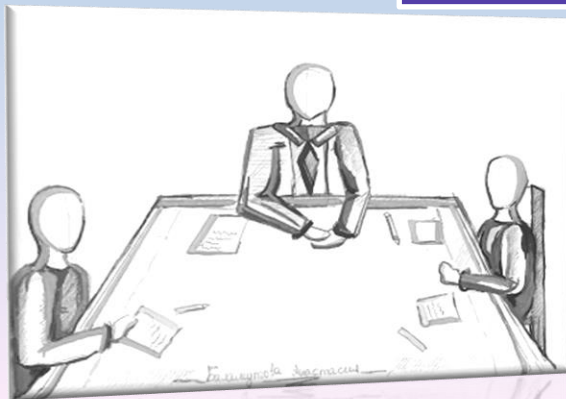
АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ ОДНОЧАСНОГО ДОПИТУ ДВОХ ЧИ БІЛЬШЕ ОСІБ:

перевіряє присутність осіб, участь яких є обов'язковою;

встановлює осіб, які були викликані на одночасний допит, за документами;

повідомляє учасників про застосування технічних засобів для фіксації ходу проведення одночасного допиту, робиться запис у протоколі (ч. 2 ст. 104 КПК);

роз'яснює права та обов'язки учасників залежно від їх процесуального статусу (ст. 63 Конституції України, ст. ст. 384 і 385 КК України);

встановлює чи знають викликані особи одна одну і в яких стосунках вони перебувають.;

пропонує особам по черзі дати показання (в першу чергу, слід надати висловитись особі, що, на думку слідчого надавала правдиві показання, а потім – особі, яка їх заперечувала);

після цього слідчий може ставити запитання;

після запитань слідчого – особи, які беруть участь у допиті, їх захисники чи представники мають право ставити запитання одна одній.

